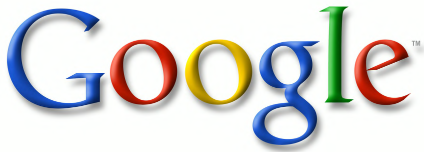

EN MAJDAG i WÄREND.

AF

Författaren till "NATIONAL-DIVERTISSEMENTET."

EN MAJDAG I WÄREND.

Swenskt Tillfällighetsstycke

i En Akt,

med Sång och Dans.

Första gången uppfördt på Kongl. Theatern i Stockholm, Thorsdagen den 11 Maj 1843, årsdagen af H. M. Konungens Kröning.

STOCKHOLM.
HÖRBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1843.

Personerna.

Åke, Småländsk Bonde . .	spelas af	Hr *Fr. Kinmanson.*
Britta, hans Hustru	„	Fru *Bock.*
Erik, deras Son, Hussar . .	„	Hr *Günther.*
Elsa, } deras Döttrar . . .	„	Fru *Gelhaar.*
Märtha, } deras Döttrar . . .	„	M:lle *Lind.*
Jan, ung Bonde, gift med Elsa	„	Hr *Hyckert.*
Truve, en åttiårig Bonde från Blekinge, fordom Riksdagsman	„	Hr *Dahlqvist.*
Nils, Truves Sonsson . . .	„	Hr *Strandberg.*
Modig, gammal afskedad Soldat	„	Hr *L. Kinmanson.*
Klockarn i Socknen	„	Hr *Dannström.*
Länsman	„	Hr *Almlöf.*
Olof, Åkes granne	„	Hr *Svensson.*
Annika, Olofs Hustru	„	Fru *Frösslind.*
Anders, deras lilla Son . .	„	Elev. *Rosengren.*
Blenda, deras Dotter . . .	„	Fru *Hjortsberg.*
Carin, } Bondflickor,		M:lle *Widerberg.*
Greta, } Bondflickor,		M:lle *Fundin.*
Ingrid, } Bondflickor,		M:lle *Ström.*
Stina, } Bondflickor,		Fru *Almlöf.*
Sara, Bondhustru	„	Fru *Wennbom.*
En Bonde	„	Hr *Wennbom.*
Elin, en liten flicka	„	Elev. *Gillberg.*

Fyra Bonddrängar . . . . Hr *Habicht.* Hr *Sundberg.* Hr *Hjortsberg.* Hr *Söderberg.*

FARNIENTE, kringvandrande Italienare . . . . Hr *Belletti.*

Landtfolk. Soldater. Smålands-Hussarer.

Scenen är i Urshults Socken i Småland, på gränsen till Blekinge.

(Theatern föreställer en fri plats, vid stora landsvägen, mellan tvenne bondstugor, en större till höger, hvarå såväl sjelfva ingången, som ett öfverfönster på loftet, bör synas; en annan mindre stuga till venster. Fonden visar ett vackert Småländskt Landskap, med mindre berg, vatten och, framför allt, tjock skog, mellan hvilken utsigten öppnar sig öfver en landskyrka och, på afstånd från den, några boningshus.

Vid ridåns uppgång är dagen i gryningen. Man hör på afstånd tutas i vallhorn, en och annan entonig vallhjonsdrill, samt klingel af boskapens klockor.)

FÖRSTA SCENEN.

Jan. *(I början sittande på en flyttbar stubbe, fortsätter ett par ögonblick och slutar sedan slöjdarbetet på ett nytt hjul, som han håller framför sig. Ett annat färdigt hjul står upprest nära invid. Rundt omkring ligga åtskilliga gröfre slöjdeverktyg samt spånor.)*

Se så der ja, Gud vare lof! Nu har jag numra två färdig. Men så har jag också setat oppe och fäktat mer än halfva natten. *(Han sträcker på sig.)* Solen börjar på och titta fram, ser jag, och grannarna lära väl då snart vara här. Jag hör vallhjonen re'n drifva åt skogen. — *(Betraktar sitt arbete.)* De här begge nya kärrhjulen, tänker jag, ska bli

en rätt välkommen skänkås åt svärfar på hans silfverbröllopp. Men så behöfde han dem också just kapitalt. Fick inte yngsta dotra, Märtha, svägerskan min, i går lof att *rida* till sta'n, för det att det inte fanns två skapliga hjul i hela lidret. Nå, nå, på fem och tjugu år kan man väl hinna nöta ut mer än *ett* par tåcka här. — Men så tror jag väl likvisst, att det här skall bli dunderdon. Vi Smålänningar plä väl ha rykte om oss, att kunna göra körredskap, som heter duga; och här i Urshult, ska vi väl, skam till sägandes, vara liksom aldra slängdast i den konsten. — Herre Gud! hvad tiden går likväl! Dom plär säga, att han löper som ett hjul, (*Han svänger omkring hjulet.*) och det håller jag inte för så olikt. Den far riktigt med kronskjuts. Jag har ju nu sjelf varit gifter karl ett helt år . . . .

ANDRA SCEN.

JAN. ELSA.

Elsa. (*som utkommer ur den mindre stugan och hört de sista orden*).

Ja, det är jemt på da'n det. Och få vi lefva och ha helsan, kära Jan! så fira vi om fyra och tjugu år, på den 11 Maj, vårt eget silfverbröllop, liksom vi i dag tänka fira föräldrarnas.

Jan. (*lifligt.*)

Ja, och *då* förlofva *vi* våran yngsta doter, liksom Svärfar i dag så gerna hade velat få göra med Märtha.

Elsa. (*skrattar.*)

Nå, nå, det blir väl råd med det. Hon skall väl komma *till* först — Har du hjulena färdiga än?

Jan.

Åh ja! bara du nu har kalaset i ordning, så blir det riktigt Julkalas.

Elsa.

Maj-kalas vill du säga. — Allting är färdigt! Frukosten skall bli ståtlig. Färsk fisk, och orrfogel, och äggstjerna, och tortor förutan all ända. Smöret är nytjernadt, och brödet kom just nu ur ugnen. Skada bara, att jag inte fick nog med kryddor i degen; men det är Märthas skuld, som inte i aftse kom hem från sta'n, med allt hvad hon skulle köpa, och inte hörs hon af än .... Jag börjar just på att bli orolig.

Jan.

Åh, hon kommer väl nu frampå da'n. Det kan, min själ, inte gå så fort att *rida* hela fyra milen. — Men hör på, Elsa! hvar fick du fisken ifrån?

Elsa.

Jo, den fick jag sent i aftse af den beskedliga Nils, sonson till gamla grannas-far på Blekingsgränsen. Hela da'n i går hade han varit ute på Åsnen, i blåsten, och brådat för vår skull — Stackars gosse! det är han, som är så illa fast i Märtha!

Jan.

Ja, jag vet. Det är just synd om honom. Hon har sitt sinnelag för sej hon. Det blir ingen slug på, hvad hon tänker i giftasväg inte. — Men säg mej, Elsa! hvar fick du orrfogeln ifrån då?

Elsa. (*skrattar.*)

Du vill ha reda på både fogel och fisk du. Jo, ser du, den sköt Erik, bror min, i går morse. Han har väl inte sin bössa för ro skull heller. Han är lika flink jägare, som hussar. — Tyst, det var sannt det. Han bad mej, att jag skulle sätta stegen der opp mot fönstret på loftet, så att han kunde komma ut i solgången, utan att behöfva väcka föräldrarna.

(*Hon reser stegen mot väggen. Erik öppnar fönstret.*)

TREDJE SCEN.

De Förra. Erik.

Erik. (*i fönstret, med half röst.*)

God morgon, god morgon! hörs det inte af grannarne än? (*Han stiger ner.*)

Jan.

Nej, inte än. Men de komma väl inom en handvänning. Klockarn i Urshult har ju skrifvit verser, som vi ska sjunga allihop.

Elsa.

Ja, det skall bli en kär öfverraskning för far och mor på deras hedersdag. — Kära Erik! hjelp du emedlertid Jan att få undan det här stöket så länge. (*Hon pekar på hjulen och spånorna m. m. som rödjas ur vägen.*) I dag skall allt vara putsadt och fint. — Se der ha vi grannarna nu.

FJERDE SCEN.

De förra. En hop Bondfolk i helgdagsdrägter. Deribland Truve, Nils, (*ledande den förre.*) Olof, Annika, Sara, Elin, Anders, m. fl.

(*Obs. Samtalet under denna scen föres med half röst, och man röjer försigtighet, att ej väcka de i stugan sofvande. — De ankommande mottagas af gårdens barn.*)

Jan. (*skakar Truves hand.*)

God morgon, god morgon, fader Truve. Alltid lika kry och rask. Det är för väl, att Blekingsgränsen ligger så nära, att ni på en knapp tima kan hinna vara öfver till oss här i Smål'n.

Truve.

Ja i dag ville jag för all del inte sakna vid

er glädje. Man plär säga: morgonstund har *guld* i mund; men i dag har hon ju *silfver* med! Här skall ju bli silfverbröllop, vet jag. — Sonson min, Nils, (*klappar honom på axeln.*) har hjelpt mej att komma hit. (*Skalkaktigt.*) Han hittar nog vägen, han!

Nils. (*tankfull, till Jan.*)

Har inte Märtha kommit hem från sta'n än?

Jan.

Inte än. (*afsides.*) Stackars gosse! Altid har han Märthas bekymmer.

Olof.

Kom nu och låt oss börja! (*Alla gruppera sig omkring ingången till stora stugan och uppstämma följande:*)

Chör.

Vakna opp, vakna opp, det är glädje i byn,
Och solen står högt allare'n:
Det är blommor på mark, det är lärksång i skyn,
Och knoppar på svällande gren.
Hör, vallhjonen blåsa sin morgondrill,
Och hjordarnas klockor ge svar dertill.
Vakna opp, vakna opp, det är glädje i byn,
Och solen står högt allare'n.

Lycka till, lycka till, du redliga par!
Som har kärlek till vakt vid din dörr.
Lycka till, lycka till, att hvarandra ha qvar,
Lika älskande, trogna, som förr!
Vår enkla, vår hjertliga helsning tag;
I dag är det er silfverbröllopsdag.
Lycka till, lycka till, du redliga par,
Som har kärlek till vakt vid din dörr.

Ringa är väl er tröskel, och stugan är låg,
Men trefnad fick rum der ändå.
Långt från skimrande slott ofta Glädjen man såg
Flykta bort, för att *här* klappa på.

Två gäster här bo, som ej mången vet,
Dem kalla vi: *Flit* och *Förnöjsamhet.*
Ringa är väl er tröskel, och stugan är låg,
Men trefnad fick rum der ändå.*)

(*Första versen sjunges om.*)

FEMTE SCEN.

De Förra. ÅKE. BRITTA.

(*Vid första versens slut träda Åke och Britta ut ur dörren, bägge uttryckande sin förundran och fägnad. De äro klädda i hastigt påsatt helgdagsdrägt; Åke har ännu ej fått jackan riktigt på, när han först visar sig, och Britta knyter på förkläde, hufvudbonad o. s. v.*

*) Ofvanstående sång varierar vid representationerna med en annan, på Norsk melodi:

Vakna opp! ty flydd är natten,
Solen högt på fästet står.
Maj med rosor uti hatten
Ropar till oss: det är Vår!
Alla ängar börja grönska,
Lärkan drillar ljufva slag.
Lycka, lycka, vi er önska
På er silfverbröllopsdag.

Lycka, lycka, åt de tvenne,
Som der träda ur sin dörr!
Hon har honom, han har henne,
Lika älskande som förr.
Träd och buskar börja knoppas,
Vinterns välde är förbi.
Det är skönt att kunna *hoppas,*
När man *minnas* kan, som Ni.

Vallhorn tuta gladt i skogen,
Hjordars klockor pingla gällt.
Utanför ert tjäll har trogen
Vänskapen i dag sig ställt.
Alla gamla nu bli unga,
Alla sorgsna glada bli:
Alla bäckar börja sjunga
Och vi sjunga också *vi.*

Åke. (*efter sången.*)

Tack, tack, mina kära barn, tack mina hederliga vänner och grannar. Ni har i dag gjort er allt för mycket omak för vår skull; men så skall ni nu också lofva, att bli qvar och ta frukosten med oss. Den här dagen skall bara ägnas åt glädjen. Arbetena få hvila så länge. — Mor! låt nu din bästa öltunna springa.

Britta.

Gerna, gerna. Men, trösta mej, som inte har tänkt på någon rarare traktering. Nu får jag stå med skammen.

Elsa.

Åh, var inte rädd för det, min mor! Med maten blir det nog bra. Det har *jag* sörjt för.

Jan.

Ja, och lite finare drycksvaror ä' hemtagna för skålarna, i fall vi skulle bli mätta på ölet.

Britta.

Godt, godt. Då kan jag vara lugn.

Åke.

Ja, det må jag säga, mina goda grannar. Ni har gjort mej och min gumma alldeles för mycken ära i dag.

Olof.

Nej, fader Åke. Snarare är det för lite, än för mycke. Ser ni, vi förstå oss inte på några grannläter vi inte, utan bete oss på simpelt Svenskt bondevis; men ärligt mena vi både med det vi tala och det vi sjunga.

Annika.

Ja, och en liten välfägnad ha vi fört med oss

här åt silfverbruda. Det skall väl låts vara liksom en *förning* kantänka. Ostkakan tror jag inte det skall vara någon fara med; men sötosten han är som han är, han. (*Hon lemnar förning.*)

Jan.

Svärfar! ett par nya hjul stå och vänta på er Söndagskärra; men jag vill inte lemna fram dem, förrn jag får skoningen färdig.

Åke.

Tack, tack, min måg!

Sara. (*till Britta.*)

De här bakelserna ä' kanske lite skåpgamla; men (*skämtande*) så ä' dom väl långt ifrån att hinna till fem och tjugu år, läll. (*Flera Bondgummor aflemna fat och korgar. Några aflägsnasig derefter.*)

Annika. (*till en liten flicka.*)

Nå, Elin, stå inte och var blyg nu! hade inte du också något, att beskänka gummor med?

Elin. (*räcker Britta en bukett.*)

Det är bara en kryddqvast med gullvifvor och åbrodd.

Britta.

Tack, min piga lilla!

Elsa.

Och jag har en ny frisk myrtenkrona att sätta på min mors hufvud. (*med eftertryck.*) Det är Jubelkröning i dag. (*Hon sätter kronan kring Brittas mössa, och sjunger:*)

Mel. *Sinclairs Visa.*

Ny bunden är din myrtenkrans
Af Kärleken och Våren,
Och Minnet strör sin silfverglans
På fem och tjugu åren.

Hur mången sorg, hur mången fröjd,
När vi *tillbaka* skåda!
Men Far var glad och Mor var nöjd,
Och det gick bra för båda.

Ej bättre bonde finns än Far
Och Mor har ej sin like;
Det finns ej lyckligare par
I hela Sveriges rike.
Hur mången sorg, hur mången fröjd,
När som vi *framåt* skåda!
Men Far är glad och Mor är nöjd,
Än går det bra för båda.

Truve. (mellan bägge makarna.)

Låt mej nu förställa presten, och än en gång lägga edra händer i hvarandras, än en gång välsigna er förening. — Ser ni, ett annat år, en gång i framtiden, då firar ni, på Guds magt, ert guldbröllop, barn; men gamla Truve står inte då mera emellan er, han: presten har då längese'n läst en annan välsignelse öfver honom: det växer då gräs öfver det här gamla hufvu't. — Jag har re'n gått in i mitt åttionde år. Jag är årsbarn med vår nådige Kung.

Olof.

Det är då inte underligt, att ni håller så mycket af honom, fader Truve.

Åke.

Håller af honom. Åh, det göra vi ju *alla*. Vi ä' ju *alla* hans *barn*, om också inte hans *årsbarn*.

Britta. (till Åke.)

Ja, och nog minns jag, hvarför du, Åke, det der året 1818 var så angelägen om, att vårt bröllop skulle stå just på den 11 Maj, och det ändå, fast min utstyrsel inte till dess hann bli riktigt färdigrustad.

Åke.

Ja, Mor, jag fick ju höra, att den dagen var utsatt till vår goda Kungs kröningsdag. Det var mej en så kär tanke, att *den* dagen, som för det allmänna skulle bli en tåcken bemärkelsedag, också för mej enskilt skulle bli den käraste dagen på hela året.

Britta.

Också ha vi ju kommit öfverens om, Far, efter som det har slagit så väl ut för *oss*, att aldrig våra barn ska få hålla bröllopp på någon annan dag, än kröningsdagen.

Elsa. (*räckande handen åt Jan.*)

Dermed gjorde *jag* början i fjol. I år hade ordningen varit hos Märtha.

Nils. (*afsides.*)

Det är en god tröst för mej det här. Om nu också Märtha ändtligen skulle besluta sej till att ta mej, så skall man se'n få gå och vänta på bröllopet i en evighet, tills det faller någon dag in, att bli den 11 Maj. För i år är nu allt hopp ute.

Britta.

Märtha har så mycket mera skäl, att inte stå brud på någon annan dag, som det här är hennes namnsdag.

Flera Röster. (*med förundran.*)

Namnsdag?

Annika.

Ursägta mej, grannasmor! Märtha infaller i rötmån', mellan Jacobus och Sjusofvarna. Det skall jag liksom låts veta lite nogare, eftersom min snällaste mjölkko just heter Märtha.

Britta.

Ja, det är godt och väl det. Men jag säger ändå

jag, att *min* Märtha har sitt namn af *den här* dagen. I Almnackan står det *Mamertus;* men presten sad', att för ett gräbbebarn gick det inte an att heta Mamer*tus*, utan så döpte han henne till Mamer*ta*, fast vi se'n kalla henne i hvardagstal bara för Märtha.

Åke.

Du talte om Almnackan, mor. Ser ni, godt folk, det är också en af fördelarna af den här dagen. Det har varit så rasande gesvindt för mej: jag har aldrig behöft fundera och räkna öfver i skallen, hur länge jag har varit gift. Det har ju hvart endaste år stått att läsa i Almnackan, och det på på baksidan af främsta bladet ändå. För i år står det till exempel "detta året Attanhundraföttitre är efter Hans Majestät Konung Carl XIV Johans (*alla bönderna lyfta på hattarne.*) kröning, den 11 Maj 1818, det tjugonde och femte;" ja, då vet jag ju straxt, att det också är det tjugonde och femte från bonden Åke Olssons bröllop i Urshult. Det är så säkert, som om det vore tryckt det.

Anders. (*till Olof.*)

Far! är det grannt till att se en Kung krönas?

Olof.

Om det är grannt det. Ja, serra dö, pojke, det kan du lita på. Fråga farfar Truve här! Han vet det nog bäst han. (*till Truve.*) Ni var ju oppe med ni i Stockholm och såg hela herrligheten? Ni var ju på den tiden riksdagsman för Blekinge?

Truve.

Ja, var jag så. Också bär jag än i dag (*visar på bröstet*) den här krönings-medaillen. Vi fick, alla bönderna i Ståndet, hvar och en, en täcken här penning i silfver att bära på bröstet i all vår dar. — Kom hit, Anders lilla, och låt se om du kan läsa

snällt, så skall du få en pepparkaka, som gamla farfar har qvar i lommen se'n markna'n.

Anders. (*tar af sig sin mössa, och läser långsamt, men tydligt, på medaillen:*)

"Folkets kärlek, min belöning." (*Truve klappar gossen på hufvudet, och räcker honom en stor pepparkaka. Anders mumsar.*

Truve. (*med känsla.*)

Det är rörande, att höra barnets röst uttala, hvad gubbens bröst gömmer. Det är Svenska kungs-ord, som stå att läsa på en Svensk bond-jacka. (*Kort uppehåll.*) Jag minns så väl den dagen, som om det vore i går. (*Alla lyssna uppmärksamt.*) Det var en Måndag, en klar vacker Majdag, just som nu. Solen sken så varm öfver vår vackra hufvudstad. Folket strömmade högtidsklädt ut på alla gator och torg. Det ringde i alla klockor, och kanonerna dundrade, och, längre fram på da'n, red en herre omkring och strödde ut hvita penningar bland folket med fulla händer. — Det är en gammal Svensk plägsed, som skall betyda, att den nya Kungen blir en god och gifmild herre. — Sjelfva akten gick för sig i Storkyrkan. Mej föreföll det aldrahögtidligast, när vår unga Kronprins föll på knä, och tog af sej sin furstliga krona, och aflade eden i sin fars händer. Det var inte många ögon i kyrkan, som då blef torra, skall jag säga er. Och se'n (*med stigande värma*). efteråt, när den nykrönta Kungen red ut i Majsolu på sin mjölkhvita häst, som tappa' silfverskona, och folket hurrade, och Kungen helsa' så vänligt åt alla sidor, och, när han kom öfver Gustaf Adolfs torg, såg först opp till den andra stora Kungen, som satt till häst der högt oppe i luften, och se'n ner till oss bönder, som ställt oss der i en ring, och kände i blinken igen oss, och nickade fryntligt, och såg ut just som ville han säga: "jag skall för er söka bli en annan Gustaf den andra Adolf"

— — — när jag tänker på allt det der, så tingar mitt gamla blod opp, jag känner mej fem och tjugu år yngre, och det kommer mej före, som stode jag ännu qvar der på torget bland hela folkskaran, och svinga' med hatten och ropte: lefve Konungen! (*Han svingar med hatten. Alla göra så med.*)

Alla.

Lefve Konungen!

(*I detta rop deltager aldrakraftigast* Modig, *som i detsamma kommit in, och synes midt i fonden.*)

SJETTE SCEN.

De förra. Modig.

Olof.

Du här, Modig?

Modig.

Ja, vid det der fältropet saknas aldrig gamla Modig. Så snart det är någonting, som rör Kungen, så finns jag på min post. Jag känner honom jag. Vi ha varit krigskamrater i yngre dagar, skall jag säga. Min ena arm ligger qvar vid stadsporten i Leipzig, och det här högra benet råka' bli litet krogigt i slaget vid Dennevitz; men, ser ni, det gör ingenting det, så länge inte hjertat har tagit någon skavank, utan sitter på rätta stället, och har sitt kurage i behåll. — Jag kom eljest egentligen hit, för att önska det här ärliga paret lycka på sin paraddag. Jag skulle ändå marchera landsvägen här förbi, och så gjorde jag venster sväng, för att helsa god morgon.

Åke.

Tack för det, du gamla krigsbuss. Nu blir du

qvar och firar dagen med oss. Du skall tömma ett glas, både för bonden och Kungen.

Modig.

Topp. Det säger jag inte *nej* för. På en dag som den här, kan jag både dricka och sjunga, ja, dansa på träben med, om det gäller. (*Han svänger om ett tag med Britta och sjunger:*)

Mel. *Norsk Folkvisa.*

En gammal krigsman kan i dag
Ock dansa, — vore det till trumma.
I fordna dar var annat slag,
Då hörde jag kanoner brumma,
I kulregn har jag slitit ut min hatt,
Och fienden jag spelat månget spratt.
Nu på mitt torp kamperar jag,
Och krigar knappast med min gumma.

Min store Kung jag följt i strid,
Och krutrök har jag nog fått smaka:
Nu, gammal krympling, invalid,
Jag äter mer ej kronans kaka.
Men tänder kriget än en gång sitt bloss,
Så grå jag är, så vill jag ut att slåss;
Der Kungen står, jag står bredvid,
Och Segren följer oss tillbaka.

Modig.

Se så der ja. Nu framåt marsch! Farväl, god vänner, så länge. (*Han vill gå.*)

Britta.

Hvad? Skall ni gå? Än frukosten då?

Modig.

Åh, jag kommer nog igen, tills ni hinner få provianten i ordning. Jag är tvungen att först ut och recognoscera litet. När jag nyss kom opp härute

på backen, såg jag gevär glimma bort på kyrkvägen. Det såg mej ut, som komme det ett helt korpralskap i antåg. Jag förstår inte, hvad det kan vara för bulvaner. (*till Erik.*) Kom med, kamrat! så ska vi möta dem med fälld bajonett.

Elsa. (*till Erik.*)

Nej, kära Erik, blif qvar du och hjelp mej rusta i ordning borden! Jag är ju rakt ensam med hela bestyret, för det att Märtha aldrig vet komma hem.

Modig.

Nå, så går jag väl ensam då. Farväl, så länge (*Han går.*)

Elsa.

Du, Jan! kan just gå och hacka lite granris, till att strö derinne i helgdagsstugan.

Jan. (*klår sig bakom örat.*)

Ja, — — men — —

Elsa.

Se så ja! qvicka dej nu bara!

(*Alla gå, utom Nils, Truve, Åke och Britta.*)

SJUNDE SCEN.

NILS. TRUVE. AKE. BRITTA.

Åke.

Men vet du, Mor, rättnu börjar jag just att i ängslig för vår Märtha.

Britta.

Nej, se för *den* flickan faller det mej aldrig in att vara ängslig ett enda ögonblick. Tro mej, *hon* re-

der sej bättre, än någon af oss. — Sent kom hon ût i går, och mycket med oppköp och kommsjoner lassa' vi på henne allihop. Hon har säkert tagit in öfver natten hos någon af våra bekanta på vägen.

Åke.

Nå, jag vill väl tro, att det kan hänga ihop på det viset. Rida är hon då inte ovan vid, och Brunte går nu som ett lam. Gud låte henne bara inte ha råkat ut för några landsstrykare eller något okynnigt ungt krigsfolk.

Nils. (*orolig.*)

Ja, tänk om hon skulle ha fastnat för några af de der, som Modig nyss sade sej ha sett ute på kyrkvägen.

Britta.

Ingen fara. Våra soldater, och hussarerna med, ä' alla här på trakten anständigt och artigt folk. Och i alla fall så . . . . (*med en blick på Nils*) är inte Märtha någon mes hon, som vissa andra, som borde vara lite mer karlavulna, än de ä'. Hon är infödd Wärends-däka, och dom vet nog att försvara sej, och land och rike med, om det skulle gälla på. Det ha dom gjort en gång förut dom, på Blendas tid.

Nils.

Nå, så har det kunnat komma några förrymda Långholmare eller Carlskronare, och stulit bort både Brunte, och klöfsadel, och er doter med. Tåcke har händt en gång förut det. Kom ihåg, hon skulle passera korsvägen på skogen.

(*Britta skakar på hufvudet.*)

Nils. (*sjunger.*)

Mel. *Svensk folkvisa.*

Hon dröjer, ack! hon dröjer,
Och kommer ej igen.
Hur mången suck jag höjer,
Hon bryr sig ej om den.
Gud vet, hvar *hon* kan vara,
Jag vet blott, hvar *jag* är:
Jag är hos *henne* bara,
Båd' fjerran och båd' när.

Hvart blomster uti skogen,
Hvar fogel uppå qvist,
De ha en maka trogen,
De ha en vän helt visst.
Med bladen och med vingen
Hvarann de ömt förstå;
Men jag, men jag, har ingen,
Och ingen lär jag få.

Och kan jag ej få Märtha,
Jag vill ej någon ha:
Hon har mitt hela hjerta,
Hon är min käresta.
Säg *ja*, jag ber; — men skratta
Hon plär, och säger *nej*.
Nog kan hvar menska fatta,
Hur svårt det är för mej.

Britta. (*härmar sjungande hans sista ord.*)

"Hur svårt det är för mej." — Stå inte och jemra sej nu, utan gå ut åt stora vägen, och se till, om han kan möta flickan. Det vore långt likare det.

Åke (*sjunger*).

Mel. *Svinaherdens Visa.*

Hör du käraste min gosse, sörj inte så der!
Nog kan du än få den, som du hafver kär.

Min dotter skall du få, i fall hon vill dej ha;
Jag säger ej *nej*, — i fall hon säger *ja*.

En blir vid sin plog, och en ann' vid sin läst, —
Blif du vid din trohet, så blir du gift — härnäst!

Och fast ditt hjerta ängslas och svider, aj, aj,
Så tänk: "nästa år kommer ock elfte Maj!"

Nils.

Ja, det är långt hänna och dit. (*till Truve*) Lägg ett godt ord för mej ni, farfar!

Truve.

Ja, ja, gå du bara, min gosse!

Britta. (*skjuter Nils i ryggen.*)

Se så, gör nu, som jag säger!
(*Nils går.*)

ÅTTONDE SCEN.

ÅKE. BRITTA. TRUVE.

Britta. (*afsides till Åke.*)

Och en tåcken fleper skall vilja fria till en så körk flicka, som Märtha.

Åke. (*rycker henne i armen.*)

Nå, nå, Mor. Förifra dej inte nu mot grannas-far!

Truve.

Det var bra, att Nils gick sina färde. Jag ville just få tala några ord mellan fyra ögon med er bägge.

Britta.

Ja, och *jag* har också något att säga er, fader Riksdagsman; och det är det att, — tag inte illa opp! — er Nils i all ära, men inte passar han för min Märtha.

Åke.

Jag vet inte, hvad du nu har fått i hufvu't, Mor. Gossen är ju ingenting att säga på?

Britta.

Ja, det är just det, som är felet. Beskedlig är han, och gudsfruktig är han, och vacker är han med; men — men —

Truve.

Säg så gerna rent ut, Mor Britta! jag vet, hvad ni menar, med ert *men.* — Han är inte född i — *Wärend.*

Britta. (*träffad.*)

Ja, jag nekar inte till, att jag gerna hänger vid våra gamla seder och bruk. Inom de här fem häraderna i Smål'n ha qvinnorna alltid varit lite stolta af sej; och ännu i min ungdom hörde man väl aldrig talas om, att någon Wärends-däka gifte sej med någon, som var född utom häradsgränsen. Jag hade väl eljest jag, om jag velat gå utsocknas, kunnat, vid det här laget, höra så godt som till presterskapet, och vid gästbåd hverken behöft kruta för Länsmans hustru eller Fältväbelns. Klockarn här i Urshult är minsann fullt så godlik, som någon

annan, och en bra hustru fick han i alla fall; men se inte fick han någon Wärends-däka inte; det blef han bet på, eftersom han inte var i n f ö d i n g.

Åke.

Han har aldrig haft något ondt öga till oss ändå, Mor.

Britta.

Ondt? Nej, snarare har han haft ett för godt. Det har väl alltid sett ut, som han haft lite klockar-kärlek qvar för mej ändå, och i början trodde jag, att den skulle gå i arf på sonen.

Truve.

På sonen?

Britta.

Ja, jag menar så, att hans son, när han växte opp, tycktes vurna sej till vår Märtha. Som barn voro de oskiljaktiga ifrån hvarandra; och jag tänkte alltid inom mig som så: "den der är då född *inom* Wärend, han; det kan ingen veta, hvar haren har sin gång". — Men klockarson har blifvit en stor kaxe han nu oppe i Stockholm, och lär väl inte mer bry sej om oss på bondlandet.

Åke.

Ja, jag vet. Han var alltid slängder i att spela, och se'n kom han dit opp, och fick lära sej ändå bättre.

Britta.

Ja, och nu har han kommit sej så högt opp, så att han har skrifvit till fa'r sin i förra veckan, att han gerna på våren skulle ha velat få helsa på

gamla

gamla vänner i hemtrakten, men att före den 11 Maj var det honom rakt ogörligt att komma ifrån, för att den qvälln var han ombedd att hjelpa till i kunglig Opra-Musiken. De skulle väl ha någon tillställning för sej, kantänka, på Kungens dag. — Fadren gret af glädje, när han läste opp brefvet för oss.

Truve.

Tror ni, att Märtha haft något tycke för gossen?

Åke.

Nej, visst aldrig, fader Truve! Det han Mor tagit rent ur luften.

Britta.

Ja, också säger jag inte det; fast tråssen efter musik har hon varit i all sin dar; och på Necken går hon och lyss, både bitti och sent, vid åbräddar och sjöastrand.

Åke.

Ja, hvad det anbelangar, så sjunger minsann Nils inte illa han.

Britta.

Åh nej men; — men det är nu alltid så gudsjämmerligt och klagligt.

Truve.

Låt honom bara först få Märtha, så skall ni nog få se, att han se'n skall sjunga ur en annan ton. — Det är kärleken, Mor Britta, som gör att gossen nu går och hänger hufvudet, och har lagt bort både att äta och sofva.

Åke.

Akkorat så var det ju med mej också, på den

tiden jag friade till dej, Mor, och var rädd för att du skulle ge *ja* åt klockarn.

Britta. (till Truve.)

Ja, men er sonson förefaller mej till att inte ha för två öre mod i sej. Och om fienden komme in i landet, tror jag väl långt förr, att *Märtha* skulle drifva bort honom, än att *Nils* skulle göra det.

Truve.

De skulle hjelpas åt, Mor Britta! — Gossen gör ni orätt. Jag känner honom jag. Han har växt opp hos mej, och varit som min ögnasten, ända se'n han i vaggan miste både mor och far. Tror *ni*, att gamle Truve föder opp några fega och rädda dålmånsar? Tror ni, det är hos *mej* man lär sej att krypa bakom spisen, när det gäller att försvara Konung och fädernesland? Nej, Mor Britta, det är ingen närmare till att *försvara* jorden, än den, som *plöjer* den. Det vet Åke, (*räcker honom handen*), och det vet *jag*, och det vet *Nils* med. I farans stund ä' vi inte längre Smålänningar och Blekingsbor, utan vi ä' Svenskar. Det har förut växt opp hjeltar i Svenska bondkojor, och kan väl växa än; men *trälsinne* slår inte rot i våra skogar, och minst stiger det inom *min* stugdörr.

Britta.

Nå, nå, fader Truve, det var inte så illa ment.

Truve. (fortfarande i samma ton.)

Vår jord är minsann en mor, som inte klemar bort sina barn. Vi ha ett hårdt luftstreck, en karg natur, en oländig mark, att kämpa med; det gror ingen yppighet i de här stenbackarna, och, utan flinkt arbete, skulle Bekymret, oftare än det gör, sitta som gäst un-

der våra torftak. Men, ser ni, känslan af att vara fri och sjelfständig, det är den, som håller bonden oppe, och gör, att han hvarken känner dagen tung eller qvällen ödslig: det är den, som gör, att han inte, för aldrig *det*, skulle vilja byta bort sina frusna tegar här hemma mot guld och gröna skogar i andra länder, der jordbrukar'n är slaf. *Slaf,* (*runkar på hufvudet*) det ordet förstå vi oss inte på. Svensk bonde är kung på sin jordlapp, och vet inte af några andra bojor, än lagens. *Den* är lika bindande för hög, som för låg; och en god Öfverhet, som skipar *den* rätt, kan alltid med säkerhet påräkna hvad som *här* (*pekar på medaillen*) står skrifvet i silfver. Det står skrifvet med gyldene bokstäfver på ett annat håll. (*pekar åt skyn*)

Åke.

Bra taladt, fader Riksdagsman!

Britta. (*vänligt.*)

Kommer allt omkring, så är ni ändå visst född i Wärend, fader Truve.

Truve.

Nej, men i Sverige, Mor Britta! — Det är vackert, att ni värderar edra gamla landskapsseder, och ingen kan, högre än jag, ära Smålandsqvinnorna och deras fordna hjeltedater; men, ser ni, den der afvogheten, att inte unna edra döttrar åt andra provinsers söner, den förskrifver sej från urgamla tider, då landet var deladt i en hop små fylken, och man knappt kunde gå ett stenkast utom stugknuten, förr'n man kom i fiendeland. De der tiderna ä' ju längese'n förbi, och Sverige är nu ett helt. Vi ha, Gud vare lof, inga *Småkungar* mer. Sverge vill bara lyda *en* Kung, och han skall vara s t o r han.

Britta.

Hå, hå. Om jag inte har läst alltför illa min Svenska historia om Söndags-eftermiddagarna, så tror jag väl mest, det skall vara så lagom längese'n, som *Danska* gränsen gick här utanför hagen, och hvarken ni eller Skåningarna hörde till oss.

Åke.

Kära mor! hvad är det värdt, att tala om den snön, som föll i fjol? Nu ha de ju i alla fall, i snart ett par hundra år, varit fullt ut lika goda Svenskar som vi. — Det har naturen gjort dem till, och dervid blir det. — Vi ha nu här ingen annan riksgräns än hafvet, och tacka Gud, inte det hör oss till med. — För min del, kära granne, har jag inte det bittersta emot den här föreningen, om, som sagdt är, Nils en gång får ärfva ert hemman, och flickan eljest kan *med* gossen, det jag inte vet, men som jag nästan vore färdig att tro.

Britta. (*afsides.*)

Ja, men se det tror aldrig jag. — Jag lär väl få lof och ut med till sluts, hvad jag lofvade min salig mor på hennes sotsäng.

Truve.

Hålla barnen af hvarandra, så vore det ju en skriande synd, att hindra deras lycka. Låt oss lemna åt storfolket, att resa upp gränsskillnader mellan hjertan, som vilja *till* hvarandra. Sådant aflöper aldrig utan ledsamheter och tårar. Inte ska vi, enfaldigt folk, vilja likna de förnäma i täcke.

Britta.

Ni kan allt ha rätt, fader Truve. Nog vet ni också, att jag inte ogerna skulle komma i slägt-

skap med er; och — är inte ert hemman just bland de bästa, så är det väl inte bland de sämsta heller; — men jag har, Gud nås, ett löfte på mitt samvete — —

Åke och *Truve*.

Ett löfte?

Åke.

Det har du aldrig till mej sagt ett ord om.

Britta.

Nej, för det jag visste, att du skulle bli ledsen, och anse det såsom förhastadt. Men nu är jag tvungen att taga bladet från mun. — Ni vet, att min mor var en Wärendsqvinna af gammalt skrot och korn. Stoltheten hade hon ärft af *sin* mor, som i unga dar hade tjent i Stenbrohults prestgård. Ni vet väl, hvilken stor Man gått ut ifrån det kaplansbostället? De lärda säga ju, att hans minne skall lefva, så länge en blomma slår ut om vårarna.

Åke.

Linné?

Truve.

Hela verlden känner honom.

Britta.

Honom hade min Mormor sett växa opp som liten gosse, och gå och plocka med sina rosor, innan han var stort högre än de. Att lilla *Carl* med tiden blef en täcken stor karl, gjorde henne dubbelt högfärdig öfver Smål'n; och i *det* gaf se'n, *min* mor henne inte efter. Hennes käraste nöje var att, om vinterqvällarne vid spisbrasan, tala om för oss sagorna om Kung Alle och hans många hjortar på

Allatorp; om Danska anförarn Taxe, som klippstycket föll ner öfver och slog ihjäl, bäst han låg och sof borta vid Taxåsaklinten; men aldrahelst plägade hon berätta för oss om den tappra Blenda. En gång — sad' hon — när som alla männerna här i Smål'n voro borta i härnad på annat håll, passade Danskarna på och föllo in i landet. Då lät Blenda, som bodde i Konga härad, budkaflar utgå åt alla håll, och stämde ihop alla ortens qvinnor med spjut och liar och yxor, och så samlades de vid byn, som änn' i dag heter *Skäggalösa*, och se'n jagade de fienden hufvudstupa ur landet. Men från den dagen fingo allmogens döttrar i hela Wärend den rätt, som de änn' ha qvar, att — ensamma i Sveriges rike — ärfva lika med bröderna, och att på sin bröllopsdag ha framför sej till kyrkan spel af trummor och pipor, liksom om de droge i fält, samt att, till minne af deras mödrars tapperhet, bära kring lifvet det bälte, som vi än i dag kalla för *fälttecknet*." — Ofta om vårarna plägade min mor taga oss barn med sig till *Wärslanda*, der Blenda säges ha bott, och der då ännu en lummig ek stod qvar på hennes grafhög midt i det gröna säd'sgärdet. *Dit* var hennes sista vallfärd här i lifvet. Kort före sin död lät hon kalla mej till sin sotsäng, och sad': "Hör du, Britta! jag förutser, att den här förmån för oss, att ensamma ärfva lika med bröder, snart nog skall locka hit en hop friare från andra sidan Hackebäck, eftersom brudarna i Wärend föra mera med sej i boet; men lofva mej, att hvarken du, eller framdeles någon af dina döttrar, nånsin träder i brudstol med en Man, som är född utom Wärend! — Då kan jag dö lugn." — Det lofvade jag henne; och ser ni, det var derföre, som jag se'n inte ville höra på Klockarn, och *nu* inte heller gerna vill, att Märtha skall höra på Nils.

Åke.

Ja, men — kära Britta — nu har det ju längesedan blifvit en vedertagen sed —

Truve.

Att bryta löften, som man gett en döende? — nej, Åke, *den* seden duger inte att komma i svang, och det kan ni inte heller mena. Förr vill jag nu afstå från att envisas längre. — Stackars min Nils! jag ser ingen utväg för dej. Men kanske skall vår herre hjelpa oss på något sätt.

Åke.

Ja, det är just som jag ändå hade ett hopp qvar. Låt emedlertid inte det här störa vår grannsämja, fader Riksdagsman! och inte heller minska glädjen på vårt silfverbröllop!

Truve.

Ah, var inte rädd för det! — Men hvar hålla då alla edra unga flickor hus i dag? Ola här, er närmsta granne, har ju en vacker tös, som är uppkallad efter Blenda. Hvarken henne eller de öfriga däkorna i bygden har jag ännu sett till i dag. Å' de kanske åter ute och ska jaga bort riksens fiender?

Britta.

Ni skall få se, att de visst ha något puts för sej på den 11 Maj. Det har redan fallit mej in. De ha i flera da'r sett så hemlighetsfulla ut.

NIONDE SCEN.

De förra. Jan *(störtar in).* *Sedermera* Elsa, *och med henne flera unga bonddrängar, äfvensom* Erik.

Jan.

Nu är fan lös.

Elsa.

Kära hjertandes! hela landsvägen glimmar full af soldater.

Jan.

Och rakt hitåt komma de, med flygande fanor och klingande spel. (*Man hör på afstånd krigsmusik.*)

Åke.

Hvad vill det här säga?

TIONDE SCEN.

De förra. En tropp Soldater (förklädda flickor), företrädda af små Musikanter och en Fanbärare, samt anförda af Blenda, *såsom Underofficer, kommer inmarscherande. Efter dem följer i släptåg en skara högtidsklädt Bondfolk (dels det, som förut uppträdt, dels nytt). Äfven* Erik, Nils, Modig.

(*Flickorna tåga kring Theatern och rätta gevären, när de komma förbi Åke och Britta, allt under afsjungande af följande:*)

Marsch.

Mel. *ur Fredmans Epistlar.*

— — Alla man
— — Rycka an
Ur stad och ur by,
Och fienderna fly.
Den, som fruktan har,
Må bli hemma qvar. — — —
Nu gif akt — — —
Hållen takt — — —
Och gör nu bara hvad {jag åt er har sagt! / som åt oss är sagdt.

Det går bra — — —
Ja, ja, ja — — —
Blott slut-en lederna!
-om

— — Vinkar oss,
— — Krigets bloss,
Då lemnas vår härd,
Och då draga vi vårt svärd:
Wärends tappra mö
För sitt land går att dö. — — —
Raka led, — — —
Ej på sned; — — —
Det duger ju hvarken i krig eller fred!
Nu går allt — — —
Som befallt, — —
Och här vi göra hallt.

(Vid ordet "hallt" i sången stadnar troppen midt på scenen.

Blenda.

Front. Skyllra gevär! *(Flickorna lyda. Blenda gör med värjan honnör för Åke och Britta.)*

Modig.

Det här är det unga manskapet, som jag nyss stötte på vid min recognosceering. Det kallar sej för *Wärends lifvakt*, och säger sej ha ordres att i dag formera hedersvakt åt er. Det är, min själ och Gud, vackra pojkar, fast de ä' småväxta. Se rätt på dem bara!

En Bonde.

Pina dö, tåcke fint krigsfolk!

Blenda.

Gif akt! På axel gevär! För fot gevär!

Erik.

Jag får väl lof att hålla en liten generalmönstring med dem; framför allt med mitt eget lilla hjertegryn. (*Han rättar flickornas ställning, och sysselsätter sig mest med Stina.*)

Första Bonddrängen.

Är inte synen rakt förvänd på mej, så är läll den der bortesta så lik grannas Kari, som ett bär.

Andra Bonddrängen.

Ja, och hon nästintill har akkorat en tåcken näsa som fjälsmans Greta.

Tredje Bonddrängen.

Gu' bäre mej, tror jag inte på fullt allvar, att min egen trolofvade har blifvit värfvad i kronans tjenst. Jag ville svärja på, att den der medlersta vore Ingrid, om hon inte hade en så'n grann mundering. — Herre Gud, Ingrid! känner du inte igen Anders i Rösmåla mer? (*Afsides*) Nej, hon vedhåller en tåcken manhaftig oppsyn, så jag dristar mej inte till att spörja henne.

Fjerde Bonddrängen.

Jäkeln, börjar inte jag dra spaning på dem jag. Det var ena snediga töser! Den der, som skall vara liksom en General för de öfriga, känns jag ved på målföret. Det är ingen ann', än Olofs Blenda, som har fått karlkläder på sej.

Första Bonddrängen.

Och det der är Karin.

Andra Bonddrängen.

Och det der är Greta.

Tredje Bonddrängen.

Ja, si då är det der ändå Ingrid. Och hon som sad', att hon skulle vara ute på rishämtning hela da'n i dag. (*Bonddrängarne närma sig till soldatflickorna, fast ännu blygt och osäkert.*)

Åke.

Hör du, Modig! (*skrattande.*) Om jag inte alltför mycket bedrar mej, så måtte de der unga rekryterna ha sitt hufvudqvarter borta i Skäggalösa.

Britta.

Och komma så sent, för det att de först fått lof att varit stad och mjölka kona.

Blenda.

Ja, ni har rätt. *Det* hör oss till i fredstider. Att mjölka kona, sköta om hushållet, sitta vid spinnrocken, slå i väfstoln; det är vår vanliga sysselsättning; men det hindrar inte, att vi ju också, likaväl som våra stammödrar, kunna duga till något annat, om det skulle bli ofred i landet, och nöden gällde hårdt på. — Vi ä' förklädda flickor; men vår fosterlandskärlek är ingen förklädning. — Icke sannt, kamrater?

Carin.

Vi ä' *alla* Sveriges barn.

Greta.

Vi ä' Wärends qvinnor.

Stina.

Vi ä' Blendas döttrar.

Blenda. (*sjunger.*)
Mel.: *Soldaten och hans flaska*

Jag heter Blenda också jag,
Och räds ej våldets hot;

Och kommer fienden en dag,
Som *hon*, jag tar den mot:
Då står jag, som hjeltinnan stod,
Med svärdet i min hand;
Ty qvinnan sjelf får mannamod
I striden för sitt land.

När mannen går i härnad ut,
Blir qvinnan hemma qvar:
Var viss, hon skyddar stugans knut,
Hon blir, hvad Blenda var.
Ja, *den* skall plikta med sitt blod,
Som stormar Sveas strand;
Ty qvinnan sjelf får mannamod
I striden för sitt land.

Blenda. (visar på fanan, som sänkes.)

Vår fana har till inskrift: "I Wärend ärfver Qvinna lika med Man." Säg mej, kamrater! *hvad* ärfver i Wärend qvinnan lika med man?

Alla Flickorna.

Gods och gård, löst och fast. *(Truve upprepar flickornas svar.)*

Blenda.

Hvad mer?

Alla flickorna.

Ordning och laglydnad.

Blenda.

Hvad mer?

Alla flickorna.

Tapperhet och fosterlandskänsla.

Blenda.

Hvad mer?

Alla flickorna.

Kärlek för Kung och öfverhet.

Blenda. (*gör med värjan honnör fram mot scenen.*)

Godt, kamrater! Låt oss nu sjunga vår tågmarsch! Gif akt! På axel gevär!

Soldatflickorna.

Mel.: *Svensk soldatsång.*

Raska flickor fram vi tåga,
Lif och blod för äran våga:
Möter faran på vår stråt,
Kommenderas: *Marsch, framåt!*

Ingen skall sin fana svika,
Förr vi stupa än ge vika:
Kommer fienden, — minsann
Ej det dröjer med: *lägg an!*

Lustigt är i stridens lekar:
Gå mot döden ingen tvekar;
Men i rygg på den, som flyr,
Kommenderas straxt: *Ge fyr!*

Hejsan, så vi sluta freden,
Och aftackas sist på heden.
Prest och fästman ta oss mot,
Då är bäst: *Gevär för fot!*

Raska flickor fram vi tåga,
Lif och blod för äran våga;
Men för hedersparet här
Skyllra vi på stund *gevär.*

(*Sistnämnda tempo verkställes inför Åke och Britta.*)

Åke och *Britta.*

Tack, tack, mina vänner.

Modig.

Se så, nu kan ni rasta en stund, kamrater! — Ni har nu bara *Svenska* gossar för er: *då* är det ingenting, som hindrar er att sträcka gevär.

Jan.

Ah. Det göra de inte ogerna. — Besitta det! nog har jag hört, att flickorna i Smål'n haft *predikosjukan;* men att de nu skulle få *soldatsjuka* med — — —

Blenda. (*kommenderar.*)

Gif akt! För fot Gevär! Hvila! (*Gevären planteras.*)

Åke.

Skada, att inte Märtha var hemma; hon skulle inte ha varit den sista i ledet hon. — Såg du inte till henne, Nils?

Nils.

Nej, men jag har satt en utpost på backen, som skall låta oss veta, när hon syns.

(*Anders kommer inspringande.*)

Anders.

Nu kommer Märtha i svängen vid qvarn. — Brunte ser helt trött ut.

Britta.

Tyst, jag hör hennes röst.

(*Märtha höres sjungande närma sig.*)

ELFTE SCEN.

De förra. MÄRTHA till häst, i klöfsadel.

(*Hästen är belastad med allehanda i staden köpta saker, som under det följande lastas af.*)

Märtha. (*ännu till häst, sjunger.*)
Mel.: *Kersti du kom du etc.*

Nu är jag hemma hos fader och moder,
Hemma är jag nu hos Elsa och Jan,
Nu är jag hemma hos Erik, min broder, —
Vill du ta' mot hästen, Erik, så ta'n!
Vattna nu Brunte och gif honom foder,
Eljest vill han aldrig mer gå till sta'n.

(*Hon stiger af hästen, som emottages och bortledes af Erik. — Märtha fortfar, stående mellan föräldrarna:*)

Här har jag rosor, och dem som ä' rara,
Far och Mor! Ni är väl ej ledsna på mej?
Vägen var lång: jag skall allting förklara;
Illa var det, att så fogade sej.
Hej, låt oss alla nu lustiga vara! —
Se god morgon, Nils — dej såg jag ju ej!

Kära föräldrar, slut mej till ert hjerta!
Festen re'n är började nu, som jag hör.
Älsken hvarandra i glädje och smärta!
Då går allting bra, *härefter* som *för*.
Jag känner eder och Ni känner Märtha,
Vet, att hon älskar er, fast hon har sitt humör.

Åke och *Britta.*

Duo.

Välkommen, o dotter, tillbaka!
Hur ljuft att förnimma din röst! —
Den himmel, som för oss ses vaka,
Vi prisa med tacksamma bröst.

Åke. Erik. Jan. Britta. Elsa. Märtha.

(Sextett.)

Nu äro vi samlade alla,
Ej fattas ett blad i vår krans.
Vi himmelens makter åkalla
Och glädjas åt Majdagens glans.

Åke.

Nå, Gud ske lof, min tös, att vi ha dej hemma igen. Vi börja' just bli oroliga.

(*Märtha går härunder omkring och hälsar på grannarna, m. m.*)

Nils.

Jag har så längtat efter dej, Märtha!

Märtha.

Har du inte lagt bort det än?

Nils.

Det lägger jag aldrig bort, så länge jag lefver.

Britta.

Men säg oss nu, Märtha! hvar har du då egentligen haft qvarter i natt?

Märtha.

I skogen.

Alla.

I skogen?

Britta.

Hvar der då?

Märtha.

Vid korsvägen.

Alla. (*med häpnad.*)

Vid korsvägen?

Annika.

Vid korsvägen! Och det en Thorsdagsnatt till!

Märtha.

Ja, det är ju då, som man skall drömma sannt, vet jag, och få se *den rätta.* — Också har jag i natt — — —

Nils.

Hvad har du i natt?

Märtha.

— — drömt, att jag — — —

Nils.

— — drömt, att du — — —

Märtha.

— — såg — — —

Nils.

Såg — — — (*Afsides.*) Herre Gud! Om hon hade sett mej ändå!

Britta.

Hvem såg du då?

Märtha.

Vänta, så skall ni få höra!

(*Alla samla sig kring henne uppmärksamma.*)

Märtha.

Mel.: *Liksom en herdinna* etc.

I blodiga skyar sol'n gick ned,
Ej rördes ett blad i skog.
Det var redan skumt, när hemåt jag red,
Och klockan nyss elfva slog.

Men till en korsväg kom jag då fram,
Der band jag hästen tätt vid en stam;
I gräset jag mig lade trött
Och somnade ljufligt och sött.

Betänk, att det var en *Thorsdagsnatt*,
Betänk, vid en *korsväg* jag låg.
Och vet ni, godt folk, jag drömde nu, att
Min fästman jag tydligt såg.
Han skulle föra mig till sitt hem,
Och han var lik — jag säger ej *hvem*;
(Hon ser på Nils)
Men gissa må den, som det kan:
Nog af, det var *han*, det var *han*.

Men hastigt nu skymdes denna bild,
I stället der stod en ann':
En karl, med en blick så lustig och vild,
Och sjunga — det kunde han.
Hans sång mig förde — jag vet ej *hvart*,
Hans hår det var som korpen så svart;
Röd väst, röd mössa mannen bar;
(Med skalkaktig hemskhet)
Jag fruktar, att *Necken* det var.

Säg, kan ni mig nu förklaring ge,
Hvem af dem, som jag skall få?
En fästeman blott jag ville der se,
Och ve mig, — jag såg ju *två*!
En enda blott kan jag ju ha kär,
Men *två* det var, som friade der; —
Vill nu min hand åt *Nils* jag ge,
Så kommer se'n *Necken* kanske!

Flera röster.

Det var Necken.

Nils. (*afsides.*)

Se så ja, i Herrans namn. Nu skall man få lof och gå och vara rädd för, att Necken skall ta bort henne också!

Britta. (*afsides.*)

Jag kan tyda drömmar jag. Necken är ingen ann', än klockarson, storspelman oppe i Stockholm. Han bruka' alltid ha röd väst han, när han skulle vara liksom kyrkklädd. Man skall få se, att han allt ligger henne om hjertat ändå.

Första Bonddrängen. (*ser utåt landsvägen i fonden.*)

Nej, men sicken en, som der kommer spatserandes utåt landsvägen. Det var en håle, till att kunna drilla, och fullt med hufvu'n har han på hufv'et ändå. — Tyst! han kommer hitåt.

(*Farniente närmar sig drillande.*)

TOLFTE SCEN.

De förra. FARNIENTE.

(*Löjligt utstyrd; med gipsbilder på hufvudet, bland hvilka Kungens i midten, något högre än de andra. — Han har röd väst, och, under bilderbrädet, en röd mössa.*)

Farniente.

Corpo di Bacco! Qui è certamente la Posta. Vara mycket folk samladt här. Uomini e donne, contadini e soldatini. — Kan ni säga mig, folk, om det här vara gästgifvargården? (*Alla gapa.*)

Olof. (*afsides.*)

Det var en lustig kurre, det der. Han ser inte ut att vara född i Kinnevalds härad han inte.

Märtha. (afsides).

Hvad ser jag! Drag för drag samma ansigte, som jag såg i drömmen. Och röd väst har han med!

Nils (orolig).

Hvad är det, du säger för dej sjelf, Märtha?

Märtha.

Åh, jag tänker bara på min dröm jag. *(Afsides.)* Och röd mössa har han också!

Åke.

Nej, herre, här är ingen gästgifvargård: det här är bara ett gästfritt hemman invid stora vägen från Vexiö åt Carlshamn. Kommer herrn norr ifrån, så har han än ett godt stycke till Möllekulla gästgifvargård, ifall han vill ha skjuts der.

Nils. (afsides.)

Jag vånda, han finge skjuts ända till Blåkulla.

Farniente.

Jag komma från Stockholm och vilja till Ystad. Dåligt land la Suezia. Miserabile paëse! Vara ingenting qui att förtjena.

Jan. (till Åke.)

Svärfar! fråga honom efter passet! han ser mej misstänkt ut, den der patron. *(Högt till Farniente.)* Hvad är namnet, om jag får göra mej näsvis?

Farniente.

Farniente, Lucchese.

Jan.

Fan - - - i - - - e - -

Andra Bonddrängen. (*till Farniente.*)

Skall det vara häst och kärra, så kan det bli på rappet, fast det inte åligger oss här. Tar jag storbläsen, så skall herrn vara i Möllekulla, innan herrn vet ordet af. Det skall gå som en schas det.

Farniente.

Jag inte behöfva någon skjuts. Har sjelf ett par goda gambe. (*pekar på sina ben.*)

Andra Bonddrängen.

Har han sjelf ett par goda kampar, säger han. Hvar har han gjort af dem nu då? Han kommer ju till fots, inte annat jag kan se.

Farniente.

Non capisce. Chi va piano, va sano.

Andra Bonddrängen.

Hva' sa ni? Jo jag säger det jag, att herr utlänningen, eller hvad han skall skällas för, inte tycks ha några andra kampar, än Apostlahästarna.

Farniente.

Sicuro, amico,

Andra Bonddrängen.

Mi — — Mi — — Michel. Med förlof sagdt, jag heter Petter jag, efter far min.

Farniente.

Che bestia! Hur skall man kunna åka, när man har alla verldens stora män på sitt hufvud? (*Han svänger med brädet.*) Grandi uomini! belle teste!

Britta. (*till Elsa.*)

Kära hjertandes, Elsa! hör du inte, han vill visst ha något till bästa.

Tredje Bonddrängen.

Se, tåcka vackra beläten han svänger med deroppe i luften!

Farniente. (*afsides.*)

È possibile göra god marknad med det här folket (*Högt.*) Kom köpa! stora män! stora män! Jag inte hafva något strunt, inte hafva hundar och papegojor: bara stora hjeltar och kungar och statsmän. Ah che grandi uomini! Ah che belle teste! Kom köpa! Ecco, Ecco! Romulo, Cæsare, Napoleone, Alessandro, Augusto, Enrico quarto, Gustavo Vasa, Federico il Grande, Bolivaro, Fernando Cortez, e il Re regnante di Suezia, Carl den fjortonde Johan — — — —

Åke.

Hvad säger herrn? har han vårrn nådig Kungs bild med bland de der? (*Alla bli ifriga.*)

Farniente.

Sicuro. Eccolo qui! Ser ni inte honom, som står i midten, och syns öfver de andra tutti quanti? (*Han lyfter ner bilderna.*)

Märtha. (*afsides.*)

Man skall få se, att han kan sjunga med.

Nils (*afsides.*)

Hvad hon kan stå och stirra på den der pickelhäringen också!
(*Åke emottar af Farniente Kungens bild, som han höjer opp.*)

Truve.

Minsann är det icke Kungens egen bild. Hvad det fröjdar mina gamla ögon, att återse de der dragen! jag har inte glömt dem på fem och tjugu år.

Alla. (*till Truve.*)

Är det han? Är det han?

Truve.

Ja visst, ja visst. (*Till Farniente.*) Hör ni, herre, ni kommer just som ni vore bådad. — Vill ni sälja den här bilden till oss bönder?

Farniente. (*afsides.*)

Jag göra god marknad. (*Högt.*) Gerna, gerna. Men vara mycket värde i den bilden. Kosta mycket arbete. Vara min bästa bild. Vara mycket dyr.

Åke.

Åh, han är *dyr* för oss alla. — Säg ut, hvad ni skall ha!

Farniente.

Kosta mycket arbete. Ha mycket värde. Vara min bästa bild. Inte kunna sälja den under — tolf Riksdaler.

Olof.

Han passar också på att hugga till.

Åke.

Topp. Ni skall få, hvad ni begär. Vid en handel, som den här, ä' vi inte böjda att pruta. *Jag* köper den.

Truve.

Nej, låt mej göra't!

Flera Bönder. (*på en gång.*)

Nej *jag*, *jag* vill ha'n.

Åke.

Hör på! Vet ni hvad? låt oss *alla* skjuta ibop! jag lägger emedlertid ut, hvad den kostar. (*till Britta*) Mor, gå du in efter sedelboka, fast — tag hellre

de der tre blanka dalrarna, som ligga på kistbotten! Vid silfverbröllop skall man inte ta' fram annat än silfver.

Olof. (*för sig sjelf.*)

Ja men att ge bort silfret åt utlänningen skall det just vara så bra det?

Åke.

Tolf bönder betala vi sedan hvar sin riksdaler, och hvar och en får ha Kungens bild i sin stuga en månad om året. Första måna'n blir *min.* — Se så ja. (*Höjer opp bilden.*) Kungen tillhör oss alla.

Alla.

Kungen tillhör oss alla.

Åke.

Alla gömma vi hans bild.

Alla.

Alla gömma vi hans bild.

Chör.

Mel.: *I krig var Göthens fröjd.*

Hans bild skall hos oss bli,
Den alla gömma vi. :,:
Den skall till barnen gå i arf
Från tidehvarf till tidehvarf.
En hvar
Ju har
Sin del i landets Far!

Att älska Kung och land,
Och slåss för dem ibland, :,:
Det är en gammal nordisk sed,
Som gått i arf från led till led.
En hvar
Då har
Sin plats kring landets Far!

Farniente. (*som under sången stått och vägt pengarna, hvilka lemnats honom af Britta.*)

Troppo poco. Hafva begärt alldeles för litet. Vara ett godt folk! — Nu köpa andra bilder! Ah che grandi uomini! ah che belle teste! Alessandro, Cæsare, Napoleone, Augusto, Enrico Quarto, Federico il Grande, Romulo, Bolivaro . . . . .

Olof.

Nej, behåll nu era Rummulussar och Bulvarer! (*med eftertryck.*) Vi ä' nöjda med hvad vi ha.

Farniente.

Nå, så höra mig sjunga då! Sono un gran cantatore. Min röst vara bekant i hela Europa. Hafva ett stort rykte. Jag vara un altero La Blache. Jag hafva sjungit inför stora potentater, inför kejsare och kungar, prinsessor och duchessor, på theatrarne San Carlo och della Scala. — Ho una voce ammirabile. Sapete! (*Sjunger en buffa-aria.*)

Märtha. (*afsides.*)

Hvad vill det här säga? Det är ju samma underliga sång, som jag i natt tyckte mej höra i drömmen. Röd mössa, röd väst, lustig sång, korpsvart hår, — na, det behöfs nu bara, att han friar till mej också.

Nils. (*afsides.*)

Man skall få se, att den der gyckelmakarn tokar till sluts bort Märtha med sina drilleringar.

Stina. (*afsides.*)

Stackars den Nils! hvad han är bekymrad! han ser ut, som han skulle ha ätit opp alla sju nådåren för räfven. Men visste han, hvad jag vet, så — han skulle inte se så sorgsen ut då inte. — Jag har Märthas förtroende jag.

Farniente.

Adesso, Vilja ha min betalning. Kosta minst tolf riksdaler.

Jan.

Hvad skall herrn ha betalning för?

Farniente.

För sången, capisce. För *den* arian har jag en gång i Firenze af en Rysk principe fått en juvelsring, som var mera värd än hela ert Småland. Men vilja vara billig bland smått folk. Com' ho detto; tolf riksdaler, inte en bajocco mindre. — Kunna skjuta ihóp ännu en gång. Vara min bästa aria. Tolf riksdaler.

Jan.

Hör ni, herr utlänning! jag skall säga er: vi ä' inte vana här på bondlandet till att betala sång under Guds fria himmel med hvarken ringar eller pengar. Lärkorna sjunga här för oss hela da'n för ingenting, och göken gal både bitti och sent, utan att fordra något för sitt besvär.

Åke. (faller in.)

Men vill ni hålla till godo, och dela med oss vår frukost här i gröngräset, så är ni välkommen. Vi kan då kanske också betala er granna sång med en och annan simpel Svensk visa. Ni skall veta, att grannarna i dag fira mitt och min gummas silfverbröllop.

Truve.

Och i dag är det dessutom vår Kungs kröningsdag.

Farniente.

Ohime! Un giorno di festa! Hafva begärt troppo poco för bilden. Troppo poco!

(Under det föregående har frukosten blifvit inburen under Elsas öfverinseende. Borden äro tre. Vid det medlersta intaga Åke och Britta högsätet. Det unga manskapet sätter sig vid ett mindre, och tager Modig och Farniente emellan sig. Märtha sätter sig sedermera äfven vid samma bord. Nils deremot får sin plats bland ungdomen vid det andra mindre bordet. Vid det medlersta bordet lemnas tvenne platser lediga. Medan de öfriga intaga sina platser, hålles följande samtal:)

Erik.

Om du visste, Stina, hvad du ser söt ut som soldat.

Stina.

Åh, det kan jag nog tro, aldramest i *dina* ögon. Kanske du tycker mera om mej så här, än i tröja och kjol?

Erik.

Nej, det vill jag inte påstå.

Stina.

Jag vet inte, hur det är fatt. Jag känner mej så ostadig, se'n jag fick de här anstalterna på mej. Det måtte följa med soldatrocken det. Och vore inte vi bägge längese'n i tysthet sams om, att en gång bli man och hustru, så — vet du Erik — jag tror nästan, att jag ätra' mej.

Erik.

Hvad, din skälmunge, vill du redan desertera?

Stina.

Dis-dis-sertera? det vet jag inte hvad det är. *Äta* vill jag: jag skall säga, kronans tjenst suger, i synnerhet när man inte är van.

Erik.

Nästa år alltså, på den här da'n?

Stina.

Ja ja, vi få väl se. Har jag börjat till att tycka om dej, så är det väl så godt att hålla ut med det; men med *ett* vilkor, och det är det, att du minst skall bli korpral. Eljest blir jag det sjelf.

(*Erik och Stina sätta sig till bords.*)

Nils.

Vill du inte sätta dej bredvid mej, Märtha?

Märtha.

Nej, jag hör till Wärends lifvakt. (*Hon går till Soldat-bordet, och får sin plats bredvid Farniente.*)

Nils. (*afsides.*)

Och *han* tycks höra till hennes han, den der olycksfogeln.

(*Han sätter sig vid det andra bordet.*)

Britta.

Tag för er, nu grannar, och försmå inte gudslåna! allt är så hjertinnerligen undt. Elsa har ju lagat till, ser jag, så att vi gerna hade kunnat se hos oss både Länsman och Klockarn, om de velat göra sej så gemena.

Jan.

Der ha vi ju vår'n Länsman sjelf! han dör inte i år.

TRETTONDE SCEN.

De Förra. (vid borden.) Länsman.

Länsman.

Dö i år! Nej! det har jag minsann ingen tid till. — God morgon, god morgon, mina vänner! Lycka till, fader Åke! (*Skakar hans och Brittas hand.*)

Jag kommer ju i grefvens tid, ser jag. Här står ju glädjen opp i skyn. — Det var bra, att jag fann er alla samlade. Jag har något att förkunna er på kronans vägnar, som rör hela den här trakten, och (*till Truve*) *er* inte minst, gamle riksdagsman.

Åke.

Godt, godt, kära herr Länsman! men sitt nu först ner, och tag inte bort barnron, så få vi komma till affärderna se'n.

Länsman. (*sätter sig.*)

Ni får oförtöfvadt mera främmande. Klockarn är efter i hamn och häl. Han fick bara först lof och in i fattigstugan, och slå opp åder på tummen på gamla Barbara, som har fått tandvärk.

Britta.

Ja, han har nu alltid så många jern i elden, han.

Elsa.

Se der ha vi honom re'n!

FJORTONDE SCEN.

De förra. Klockarn.

(*Har i handen ännu snäpparn, som han lägger in i foderal. Han flåsar, och torkar svetten af sig.*

Klockarn.

Uff, Uff! Äntligen är jag hos er; men ni skall tro, det stod hårdt det.

Mel.: *Min far han var en Westgöthe, etc.*

Klockarfar, han skall nu allting bestyra:
Lära barnen, att två och två det är fyra.
Utan honom man kan ej lära att stafva,
Utan honom man kan ej folket begrafva.

Föds ett barn, så frågas, hvad skall det heta?
"Gå till klockarn! han måste allting ju veta."
Om ett par sig i äkta ståndet begifver,
Är det klockarn, som bröllopsverserna skrifver.

Får med sjukdom för sina synder man sota:
"Gå till klockarn! han skall dig nog kunna bota."
Om processer och annat otyg man äger:
"Gå till klockarn och hör dig för hvad han säger!"

Han skall veta råd för alla slags sorger,
Ympa barn skall han kunna, samt spela orger.
Det är han, som skall hålla handbok åt presten,
Och vid graföl så är det han, som får resten.

Hvarje Söndag skall predikstolen han damma:
Klockare och *klokare* är detsamma.
Han i läsa skall känna nyaste moden,
Lugga barn skall han på Lankaster-methoden.

Han åt Prosten skall väga tiondesmöret,
Åka bakpå Chaisen till läs-förhöret.
Prost och kaplan han söka skall att förlika,
Och vid mässfall det händer, han får predika.

Ingenting, nej intet får han försumma;
Dör en gubbe, så tröstar klockarn hans gumma.
Han skall föra an både dansen och leken,
Och vid bordet så är det han, som skär steken.

Han skall vara med från början till slutet:
Skall det skjutas, så släpper klockarn till krutet.
Han skall vara en hjelp för gamla och unga,
Framför allt skall han vara gröm till att sjunga.

Öfverallt så är klockarn framme och råder,
Får man tandvärk, skall han på tummen slå åder;

Men i dag så, är hans helaste ärend,
Att lycköuska Er, silfverstjernor i Wärend!

Britta.

Ja, ja, kära klockare! kom och ät äggstjerna nu, och sjung inte om silfverstjernor längre! Sitt ner, och håll till godo med hvad huset förmår! Det är ingen närmare till att bli undfägnad än ni, som skrifvit så fina verser till vår ära i dag.

(*Klockarn intager sin plats*)

Truve.

Som jag är den äldsta i laget, och liksom ålderman för de öfriga, så tager jag mej dristighet på, och föreslår, att vi nu tömma en lyckoskål för de här bägge makarna, som i fem och tjugu år delat ljuft och ledt med hvarandra. — Lefve silfverparet!

Alla.

Lefve silfverparet!

Truve.

Vore min röst inte så afsigkommen, så skulle jag stämma opp en visa, men det får ni nu göra sjelf, Åke! — Det tillhör er att tacka för skål'n.

Åke. (*sjunger.*)

Mel.: *Goda gosse, glaset töm!*

Tack, god vänner, för den skål'n! —
Sägnen sig besannar,
Att till *dagligt bröd* i Smål'n
Höra *trogna grannar.*
Ringa folket är, men godt,
Kan ej känslor ljuga.
Fri, som Grefven i sitt slott,
Är jag i min stuga. :,:

Här omkring vårt glada bord
Fråga vi med rätta:

"Finns väl på Guds gröna jord
Bättre land än detta?"
Småländsk bonde, Småländsk prost,
Känner nog dess värde.
Smålands-oxar, Smålands-ost,
Himlen oss beskärde. :,:

Af er vänskap, som af skål'n,
Känner jag mig ärad.
Lefve, lefve, gamla Smål'n,
Lefve Wärends härad! —
Kränkas vi på något sätt,
Vi till *Kungen* vädje.
Lefve Svenska bondens rätt!
Lefve Sång och Glädje! :,:

Blenda. (*till Ialienaren.*)

Drick ur ert glas, herr utlänning!

Truve.

Vi ha nu ett annat par att dricka för, hvars husliga lycka i dag blir årsgammal. Jan och Elsa! det är i dag *er* bröllopsdag också.

Alla.

Skål för Jan och Elsa!

Truve.

Följ du nu svärfars exempel, Jan, och sjung något vackert!

Jan. (*sjunger.*)

Mel.: *Jag icke någon vällust etc.*

* I städer har jag stundom varit
Och kommer än väl dit härnäst,
Men hvad jag vet, hvad jag erfarit,
Är, att på landet trifs jag bäst. :,:

---

* *De med detta tecken utmärkta Sånger uteslutas vanligen vid Representationen.*

En redlig själ, ett sorgfritt sinne,
Och flitigt arbet', hurtigt mod,
Och se'n i stugans famn derinne
En liten hustru, öm och god. :,:

I fjol vi knöto äkta bandet,
Och ingen ånger det oss ger.
Ja flytta, flytta ut på landet!
Så jag till alla, alla ber. :,:

Klockarn. (*sjunger.*)

Mel.: *Ur Fredmans Sånger.*

* Ja, visst är landet bra,
Der lefver man förtroligt;
Men nog är mera roligt
Ändå i städerna.
Betänk, att der, min vän,
Finns baler och maskrader,
Picknicker och Parader
Och Stora Opran sen.
Der lefvas kan i sus och dus,
Der köper man långt bättre snus;
(*Bjuder omkring snusdosan.*)
Der hör man kanonader,
Och bor i herrskapshus.

Elsa. (*sjunger.*)

Mel: *Jag minns den ljufva tiden*

* Hvad vilja väl vi ringa
Ibland de stora der?
Här ha vi sorger inga,
Vi finge många *der.*
Nej, du min kära stuga,
Helst blir jag qvar hos dig.
Kan jag för dig blott duga,
Nog duger du för mig.

Min Jan den hela dagen
Har mycket arbetsstök:
Han sträfvar uti hagen,
Och jag uti mitt kök.

När vällingsklockan larmar,
Till hemmet kommer Jan:
Jag sjunker i hans armar
Och — längtar ej till sta'n.

Karin (*till Farniente*). Drick ur ert glas, herr utlänning!

Modig.

Nu skulle jag gerna vilja få rycka fram, och kommendera en skål.

Åke. (*afbrytande Modig*)

Nej, vänta Modig! låt mej först få säga ett ord! — Den främsta skåln i dag hade inte bordt vara för mej. Det är ju en långt högre betydelse, som den här dagen har för land och rike. När vi så här i fredens lugn sitta glammande med hvarandra, är det väl främst vår goda Ofverhet, som vi böra tänka på.

Truve.

Rätt så, granne! och om Kungen sjelf vore här, skulle han inte försmå en skål af sin trogna allmoge. *"Gud och Sveriges allmoge"* var gamla kung Göstafs valspråk i lifstiden; och alla rättsinniga Svea-konungar tänka som han. — Skåln skall gå rågad kring laget. Lefve Ofverheten!

Alla.

Lefve Öfverheten!

Greta.

Drick ur ert glas, herr utlänning!

Modig.

Hur är det, som vår'n berömda Biskop har skrifvit i visan om det der gamla Götha Lejonet? "Nu

klinga vi med *glasen*, bröder: en annan gång, om det behöfs, klinga vi med *svärden*.

Länsman.

Jag dricker på kronans vägnar.

Åke.

Och du, Erik, sjunger på våra.

Erik. (*sjunger, med Chör.*)

Mel. *Vin fördrifver.*

Skönt förgyller Minnet
Ärorika öden. :,:
Och det { fasta / trogna / Svenska } sinnet
Älskar in i döden. :,:

Hjeltens ära tolken,
Gamla runohallar! :,:
Han { blef kung för / blef far för / förente } folken
Mellan nordens fjällar. :,:

Derför alla sjungen,
Alla glasen tagen! :,:
Skål för { goda / tappra / gamla } Kungen
Nu på kröningsdagen. :,:

Ingrid.

Skolka inte med ert glas, herr utlänning!

Farniente.

Diavolo! piccoli soldati! är inte ni tappra i något annat, så är ni åtminstone tappra i att dricka.

Olof.

Vi få väl inte lemna det här unga manskapet oskåladt heller, som visat sej så reputerligt i dag. Det har ju redan gjort en krigsfånge, menar jag.

Alla.

Skål för Wärends-flickorna!

Stina.

Drick, herr utlänning, ingen pardon!

Nils.

Yngsta dotern i huset har inte fått någon skål, hon än.

Åke.

Ja, min kära Märtha, hade det gått efter min önskan, så skulle den här dagen också ha satt kronan på ditt hufvud; men när man inte skaffar sej någon brudgum, så kan det inte heller bli något bröllop.

Märtha.

Åh, det blir väl råd med det än, Far.

Klockarn.

Apropå om giftas, så skall jag tala om för er, att min son opp i Stockholm nu har gått och förlofvat sej. Jag hade nyss bref från honom igen. Han har fått sej en rik köpmansdotter, som kan båd' spela klaver och — annat.

Britta. (afsides.)

Ja så, då. Så gick han Märthas näsa förbi, han!

Nils.

Hvad det gläder mej att höra, fader klockare!

Olof.

Ska vi inte räta på oss nu? Jag tycker, att vi ha fått nog till lifs längese'n, och däkorna derborta dricka sej till slut alldeles kaputt.

Åke.

Ja, men Märtha skall först sjunga slutversen.

Märtha. (*sjunger.*)

Mel.: *Och gossen tog sig båd nät och spjut.*

I Sverige ligger en skogig trakt,
Och Wärend månde den heta:
En gång i fordom — så är det sagdt —
Bröt Dansken in, skall ni veta.
Men hur det gick honom, vet båd' ni och jag,
Och skogens foglar de sjunga än i dag,
De sjunga, drilla: trill-trill-rill-ri-ri, trill-rill-ri-ri,
Om flickorna uti Wärend.

Och Wärends namn det är vidt berömdt:
Vi *värja* oss, när det gäller.
Den konsten gossarna än ej glömt,
Och flickorna inte heller.
Vi ärfva lika, så gick det år från år;
Och skogens foglar de sjunga hvarje vår,
De sjunga, drilla: trill-trill-rill-ri-ri, trill-rill-ri-ri,
Om flickorna uti Wärend.

Och född i Wärend jag sjelf ju är,
Fälttecknet bär jag om lifvet;
Och ofta läsa i bok jag plär
Hvad om oss däkor står skrifvet.
Ja, mången gång, när jag från min spinnrock slapp,
Jag sjöng i skogen med foglarna i kapp,
Jag sjöng och drillade: trill-rill-ri-ri, trill-rill-riri,
Med flickorna uti Wärend.

(Under Märthas sång ser man Italienarns uppmärksamhet stegras — Efter första versens slut stiger hon opp, och alla öfriga äfven. Borden borttagas.

Farniente.

Ah! Che voce eccellentissima! den flickan sjunga som en engel. — Provate! försök att sjunga efter mig! *(Farniente exercerar Märthas röst. Hon följer hans löpningar och drillar.)*

Första Bonddrängen.

Det var jäkeln till att kunna krumbugta med tonerna. Han har ljud i skällan den der.

Andra Bonddrängen.

Klockarfar skall ha möda, att göra honom det der efter, så styf han än är.

Tredje Bonddrängen.

Ja, det var en äkta spelevink.

Farniente.

Hafva stort omfång i sin röst. Vara något att göra af. Kunna en gång blifva primadonna; blifva una altera Persiani. Kunna läta höra sig på Teatro Pergola i Firenze.

Nils. (afsides.)

Se så ja. Nu är det rakt åt fanders. Jag vånda, han vore der pepparn växer.

Farniente. (till Märtha.)

Ancora una volta. Försök till att sjunga så här! *(Farniente sjunger före. Märtha efter. Slutligen bägge tillsammans.)*

Farniente. (*klappar med händerna.*)

Bravo, bravo, eccellentissimo. (*afsides.*) Kunna göra en god affär med den flickan. Vilja föra henne omkring på kontinenten; låta annonsera: "Signor Farniente Lucchese hafva äran låta höra sig tillsammans med en ung Svensk bondflicka Smalandese." — Locka mycket folk. Vinna mycket pengar. Vara något splitter nytt. Söder och Nord sjunga en duett inför hela Europa. Ah, che idea! vara en mycket god spekulation.

Nils. (*afsides.*)

Han tänker visst på något satans knep. Han ser så illpliktig ut.

Stina. (*afsides.*)

Stackars Nils! nu sitter hjertat riktigt i halsgropen på honom.

Farniente. (*till Märtha.*)

Hvad heter ni?

Märtha.

Märtha.

Farniente.

Sentite, Märtha! skulle det inte vara roligt att se andra länder en gång?

Märtha.

Åh jo, det har jag ofta önskat.

Nils.

Ack, Märtha! du vet hvad jag håller af dej.

Farniente.

Der lyser en varmare sol; der växa russin och fikon, drufvor och citroner.

Märtha.

Ack! hvad det måtte vara vackert!

Nils.

Åh, det finns nog vackra trakter i Smål'n också.

Farniente.

Der höra näktergalar sjunga hela nätterna.

Nils.

Talltrasten i våra bokskogar skyr inte dagsljuset han.

Farniente.

Der folket aldrig behöfva arbeta.

Nils.

Det göra vi här så gerna.

Farniente.

Bara dansa och roa sig —

Nils.

Vi ha' våra lekstugor i Smål'n också.

Farniente.

Söderns folk är lätt och lustigt.

Nils.

Nordens är godt och pålitligt.

Farniente.

Tänk, hur roligt, att flyga från land till land!

Nils.

Tänk, hur kärt, att ordna sin egen lilla stuga!

Farniente.

Kom med, att förtjusa kejsare och kungar!

Nils.

Blif qvar, att älska en Svensk bondgosse!

Farniente.

Jag skall bedja Storhertigen i Toscana att göra er till Hofsångerska.

Nils.

Jag skall hvar afton bedja Gud, att kunna göra dej lycklig.

Farniente.

Jag är rik.

Nils.

Jag är trofast.

Farniente.

Jag skall, så ofta ni vill, sjunga för er min stora Buffa-aria.

Nils.

Jag skall straxt på stund sjunga för dej den der visan, som du hörde så gerna, nar vi va' små.

(*Nils börjar sjunga.*)

Farniente.

Troppo lamentabile. (*öfverröstar honom.*)

Märtha. (*håller för mun på Italienarn.*)

Tyst, tyst, en i sender.

Farniente. (*kysser hennes hand.*)

Ah, che bella mano!

Stina. (*afsides.*)

Nu tror jag väl mest, att Norden skall ta lofven af Södern ändå.

Nils. (*sjunger.*)

Mel.: *Så tager jag min bössa.*

Två turturdufvor hade växt upp i samma skog :,:
Så kom der en hök och den ena borttog;
Den andra dufvan sörjde sig till döden.

Märtha. (*faller in.*)

Nej, så var visan icke: hon slutades mer gladt. :,:
Den dufvan af höken togs visst aldrig fatt,
Hon flög och flög till vännen hem i skogen.

Och är det der nu höken, och ena dufvan jag, :,:
Så rymmer jag för honom och det i denna dag,
Och flyger, flyger, till min vän i skogen.

Och frågar nu mig någon, hvem som den vännen är, :,:
Så svarar jag straxt: *det är han, som står der;*
Ty honom har jag älskat från min barndom.
(*Nils uttrycker lifligt sin glädje.*)

Stina.

Se så! Nu har hon bestämt sej.

Jan.

Nå äntligen, efter sju sorger och en nöd.

Åke.

Hå, Gud ske lof, min flicka! Det var då förnuftigt. Så vill du ändå ha Nils till slut?

Märtha.

Jag har aldrig velat ha någon annan.

Britta. (*häftigt.*)

Jaha; men det kan inte bli af det, för jag har lofvat min salig mor på hennes — — —

Truve.

Kära Mor Britta! det olycksaliga löftet, som nu skall stå som ett spöke för barnens lycka.

Länsman.

Ursäkta mej, godt folk! att jag bryter af den här älskogen. Jag har inte tid att dröja längre hos er nu. Jag måste bort åt ett annat håll. Kronans tjenst går framför allt. Men först vill jag nu säga er, hvad jag på höga Vederbörandes vägnar har att förkunna.

Åke.

Nå, låt oss höra då, herr Länsman!

(*Alla uppmärksamma.*)

Länsman.

Jo, ni vet, att se'n långliga tider tillbaka Kronobergs Län har legat i tvist med Blekinge, angående Läns-gränsen.

Olof.

Ja, den tvisten skall ju förskrifva sej ända från Dackefejden, har jag hört Prosten säga.

Jan.

Också kalla vi den här närmsta delen af skogen, som Blekingarna fordom med orätt ha lagt sej till, än i dag för *Tjufva-parken.*

Länsman.

Nå väl. För en tid se'n hölls det, som ni vet, *Riddarsyn.*

Olof.

Ja, då när som det var så många granna herrar församlade här, både Landshöfdingar och Prisdenter, eller hvad de skulle karaktöras för.

Länsman.

Just då. Nu har Riddarsynen kungjort sitt utslag. Saken är afgjord, och — (*med eftertryck.*) Småland har vunnit.

Alla.

Småland har vunnit!

Märtha. (*afsides.*)

Det var ett fägnebådskap.

Länsman.

Närmsta halfva milen af skogen, med alla sina åbor, räknas från denna dag till Kronobergs Län, och således, fader Truve, hör ni nu till oss.

Många Röster. (*med glad förvåning.*)

Truve är Smålänning!

Länsman.

Ja, och har egentligen aldrig varit annat. Han är född inom det gamla äkta Wärend.

Åke.

Och således Nils med?

Länsman.

Och Nils med, det förstås.

Åke.

Hör du, Britta?

Britta.

Ja, jag hör visst. Det var ju det jag alltid sad', och hörde på ert tal, fader Truve, att ni ändå var född inom Wärend.

Truve.

Nå, nu har ni väl ingenting emot, att — — —

Britta. (*faller in.*)

Att Nils får Märtha; nej tvertom! gerna, gerna! (*Hon förenar dem.*) Det faller sej då så förbålt bra med hemmana också. Efter som de ändå gränsa ihop, så slipper man nu att gärdsla mer, och hålla stängseln vid makt.

Farniente.

Come! il questo Bondlurko —

Märtha.

Är min fästman.

Farniente.

Diavolo!

Nils och *Märtha.*

Duo.

Mel.: *Svensk bondvisa.*

Hejsan! nu ä' vi sams med hvarann,
Och snart vi blifva hustru och man.
Sams med hvarann,
Hustru och man;
Vi ska älska allt hvad älskas kan.

Nils.

Jag skall mig sköta just som en karl,

Märtha.

Jag skall nog laga om lilla far.

Nils.

Just som en karl;

Märtha. (*smeker honom.*)

Min lilla far!

Bägge.

Vi ska bli det aldra bästa par.

Elsa.

Det var för tokigt, att det här inte kunde vara afgjordt för några veckor se'n, så hade Märtha nu kunnat vara kronbrud i dag, och bröllоppet blifva undanstökadt med detsamma.

Åke.

Ja dermed får ni nu lof att vänta, barn, till elfte Maj nästa år.

Nils. (*sorgsen*)

Det blir ett förfaseligt långt år!

Klockarn.

Ja, och Skott-år blir det med, så ni får ändå en dag längre, att ge er till tåls.

Truve.

Hör ni, Åke och Britta! barnen längta att sätta bo. Också jag längtar att se dem lyckliga, innan jag lägger mina gamla ögon tillsammans. Gif dem åt hvarandra lite förr!

Britta.

Nej, nej, ni vet vår öfverenskommelse.

Åke.

Ja, på ingen annan dag, än Kungens kröningsdag, skall någon af våra barn gå i brudstol.

Truve.

Jag vet ett råd. Kungens kröningsdag i Norrige infaller den sjunde September. Ni har förut en doter gift på hans *Svenska* kröningsdag; gift nu den andra på hans *Norrska*!

Åke.

Ja, se det kan gå an — barn! den sjunde September blir ert bröllop.

Nils.

Ack! hvad jag är lycklig!

Erik. (*hållande Stina vid handen Till Åke:*)

Hör, Far, ett ord!

Åke.

Hvad vill du, min son?

Erik.

Jo — jag och Stina här — — —

Stina. (*faller in*)

Kunde då kanske få vara med på samma gång?

Åke. (*skrattar.*)

Nej, ni får vänta tills i Maj nästa år.

Erik.

Ett helt år!

Stina.

Och ett Skott-år till! (*gladt.*) Men så skall det också då skjutas friskt på vår bröllopsdag. Det skall bli rätta *Skott-dagen* det; det lofvar jag.

(*Man hör gladt sorl utom Theatern.*)

Åke.

Hvad är det för glädjerop? Är det kanske Eko?

Olof. (*som varit utgången.*)

Jo, granne, jag skall säga er, hvad det är. Hela trakten har kommit öfvereus om, att fira den här hela rikets Majfest derborta på stora Trehörna-ängen, vid S:t Sigfrids källa. I Februari var det för oss landtfolk en alltför otjenlig väderlek; derför ha vi nu i stället bestämt oss för en liten förlustelse på den elfte Maj. I vintras hade dom ju oppe i Stockholm låtit utklädda bönder dansa och sjunga på Opran. I dag ä' vi karlar för oss, att i verkligheten göra det här nere i Smål'n.

Länsman.

Ja så, ja då lär jag väl få lof ändå att stadna qvar och se, att allt går ordentligt till. Jag skulle eljest just nu bort på en ledsam förrättning i den här olyckliga Charta Sigillata-saken, som gör oss embetsmän så mycket bekymmer.

Jan. (*som äfven varit utgången och nu inkommer.*)

Gossarna derute hålla re'n på att sätta opp Maj stången. — Af Maj har den sitt namn, och i år skall den göra skäl för namnet. — Det der Dalfolket, som är i arbete på herrgål'n, ha de också fått med sej.

Truve.

Truve.

Det är bra. På det viset skall vår enskilta fest upplösa sej i en allmän. — Platsen är väl vald. Den har varit en gammal domarplats; och ur källan, som fordom hette Urds-brunn och gifvit hela Urshults Socken sitt namn, var det som S:t Sigfrid sedan döpte Smålänningarna. — Källan rinner änn', som för tusen år se'n.

Åke.

Nå, så låt oss då bryta opp, och förena oss med de öfriga!

Modig. (*änna med ölkannan i hand.*)

Topp. Det tycker jag om. Allt, hvad förening heter, är jag med om: Åkes och Brittas, Jans och Elsas, Nils och Märthas, Sverges och Norrges, alla, alla föreningar, utom — Nykterhets-föreningar! (*Dricker*).

(*Alla bryta opp i komisk procession. Främst de små Musikanterna. Dernäst Fanbärerskan och Blenda, i spetsen för Soldatflickorna, två och två. Flera flickornas fästmän vilja följa dem i ledet; men tillbakavisas. Närmust flickorna gå: Modig, soldater och hussarer; derefter Truve ensam, och efter honom, 1:o Åke och Britta, 2:o Jan och Elsa. 3:o Nils och Märtha. 4:o Länsman och klockarn. 5:o Olof och Annika. Derefter det öfriga Bondfolket, två och två. Sist går Farniente, som i stora drillar broderar följande marsch, hvilken nu af alla uppstämmes:*)

Marsch.

Mel.: *Friskt opp, kamrater, till häst, till häst!*

Svensk bonde är född till Svensk soldat,
Lik' godt hvad han eljest må heta:
Att Sverige kan falla är bara prat,
Vi alla Svenskar det veta;

Men söker du lycka och frid och ro,
Så sök dem i bondens lugna bo! :,:

Och kommer fienden i vårt land,
Då ställer bonden bort plogen:
Då tar han lian uti sin hand,
Och yxan han slipar i skogen;
Men hvad han då hugger och hvad han skär,
Helt visst det blodiga skördar är. :,:

Svensk Odalbonde är Man för sig,
Han fruktar sin Gud — eljest ingen.
Och lita på honom! han sviker ej dig,
Hur vexla för öfrigt må tingen.
Med gammaldags tro i sitt Svenska bröst,
Han vördar sin Gud och sin Konungs röst. :,:

(Sedan processionen ett par gånger tågat kring theatern, och scenen blifvit tom, höres sången småningom förklinga. — Medan Orchestern fortfar att spela melodien, sker Scenförändring.)

Theatern föreställer nu en stor, af skog omgifven, öppen plats, med sjö i fonden. En källa höres sorla, och, ett stycke från den, ses en runsten. En hop landtfolk håller på att uppresa en prydligt utsirad Majstång. — Processionen anländer sådan den aftågat, och under fortsatt sång på samma marsch. Stumma helsningar och lyckönskningar vexlas med de ankommande, och, då nu i detsamma Majstången blifvit färdig, uppstämmer hela folket ett lifligt: "Hurra!" *ackompagneradt af fanfar från orchestern, samt böss-skott.*

Musikanter intaga sin plats på en liten bänk till höger om åskådarne; till venster är en annan bänk för Länsman, Klockarn, Truve m. fl. —

Ballett.

Dans kring Majstången: polskor, bondvalls, nigarpolskan, m. m. Sist en större allmän Ringdans, efter hvars slut följande kupletter afsjungas:

Åke.

R'en våra Ersmäss-ax sig knyta,
Och kornet vaggar snart sitt gull:
Jag vill med ingen Herre byta,
När ladan står om hösten full.
Jag har min plog, min harf, min skära,
Och lefver på mitt hemman nöjd;
Att vara *Bonde* är min ära,
Att vara *Svensk* det är min fröjd. :,:

Modig.

* Om striden kallar, — på minuten
Jag lyder trummans glada ton;
Och, fastän halt och sönderskjuten,
Än kan jag ladda min kanon.
Man skall på gubbens graf ej säga,
Att han har skytt för skottets brand:
Blott *den* är värd ett land att äga,
Som kan försvara sjelf sitt land. :,:

Blenda.

* Ett modersarf i höga Norden
Är kärlek för sin kung och bygd.
En hvar har pligt mot fosterjorden,
Och qvinnans mod är qvinnans dygd:
I farans stund det *än* kan hända,
Att Wärends qvinnor slåss som män:
I våra skogar föddes Blenda,
Och Blendas döttrar lefva än. :,:

Nils.

* Hur rik är dagen för mitt hjerta,
För mitt och hvarje fosterländskt!
Mitt kungarike heter *Märtha*,
Och hon har valt mig fritt och Svenskt.
Vår högtid Våren sjelf ses smycka
Med rosors prakt af tusen slag.
Vi vilja minnas, att vår Lycka
Haft elfte Maj till kröningsdag. :,:

Märtha.

Det mången korsväg finns i skogen,
Och mången i vårt hjerta ock;
Men, är man blott sin känsla trogen,
Så räds man ej för något skrock.
Om man för länge lyss på gäcken,
Man för sig sjelf till sluts blir haj;
Men kärlek räds ej sjelfva Necken
Och — aldraminst på elfte Maj. :,:

Erik.

Vi hjertligt fira våra fester,
Och det som *skådespel* ej blott;
Ty Frid och Glädje äro gäster
I Nordens kojor, Nordens slott.
Mot fienden vi nog oss värjo;
Hvad vill han våra hedars ljung? —
Gud skydda, skydda gamla Sverige
Och skydda Sveriges gamle Kung!! :,:

Sista versen omsjunges i

Chör.

Anm. *Tablå-afdelningen infaller, med några ords förändring, på midten af sid. 56.*

Prix : [illegible]